

که غواړئ د سولې او پخلاينې دره
بېرته اوسې، اوربند ټينگ کړئ

دور سوم، شماره هفدهم، 19 اسد، 1398

اوربند

ORBAND

دوو نوماندانو څه کار را کاوه؟!
وزیرستان: یوه ټوکه، یو حقیقت
د کرمي پاملات
یو څو پوښتنې!
دولت‌ساز، که ثابت ساز ټیم؟!
د سپهسالار غازي محمد نادر خان لیک

همپالنه ثبات او

ثبات او همپالنه؛
د تبعیض، خپلسری او د واک د انحصار پای

دوې لسيزې يوه چوکۍ هغه معما چې لا هم ناعله پاتې ده؟

اړانګې سر زېږېدې چې ځېنه اړيې ډانګه چېک ان اړه سېچې سره لېسولې شي په اړه دې مشهوره ده چې بله
ورځه په دې مانګه شي څو د اړانګې هغه په دې له مانګه څرګندې وي هم څو له دې اړه سره د
داسې پوښې اړه سره سره د اړانګې هغه په دې له مانګه څرګندې وي هم څو له دې اړه سره د
سرېد اړه سره د اړانګې هغه په دې له مانګه څرګندې وي هم څو له دې اړه سره د

Kelapton.com

الرحمن لغمانی

او د بنگلا جراحی متخصص

پیس، ځوانه کې، د بدن د دانو، د توي
دو درملنه، د بدن د سوي او سوروالي،
مونو، د سترګو په شاوخوا کې د سپینو
مېړيو او د نوکانو د ناروغیو درملنه

زان قیمت)، ماموریت
یوال مارکیټ
+93 (0) 747777

چاپېش اسم نالغې وطنه کابل، 1398

سوله لومړيتوب دی

په شريعت او عرف دواړو کې سوله اصل دی. د سولې د مخنيوي هڅه توطئه ناکامه ده، هېچا دغه ناکامه تجربه نه ده بريالی کړې. اته کاله دمخه پخواني ولسمشر حامد کرزي سولې ته د خپل ضد او خپل په پاتک اچولو دغه پروسه ځنډنې کړه، خو مخه يې ډب نشوای کړای.

ددغه ډب حقيقت دده د شړېدلي واک احتمالي ننگونه وه، خو ده دوه متره سپين ټوکر چې مقدسه کلمه پرې ليکل شوې وه، ملي وحدت ته د گواښ درواغجنه پلمه وگرځوله، په دې اتو کالو کې چې څومره افغانان وژل شوي ددې ټولو پرده دده پر غاړه ده. د کونډو، يتيمانو، زخميانو ازار به په دنيا او اخرت دده د غاړې زبنډس گرځېدلي وي.

دده حکومت او امريکا چې په هېواد کې دننه د طالبانو د حاکميت په سيمو کې د سلگونو دغسې بيرغونو مخه نشوای نيولی، په قطر کې د يوې ودانۍ تر مخ پر سپين ټوکر سپېڅلې کلمه شريفه د سولې پر وړاندې د خپل واک د دوام په موخه هغسې پلمه او توطئه وگرځوله چې جگړه يې اتو نورو کالونو ته اوږده کړه او د بيرغ او موقت حکومت په گډون هر هغه څه مني چې پخپله واکمنۍ کې يې ملي وحدت او ځمکنۍ بشپړتيا ته گواښ معرفي کاوه...

اوس هماغسې تېروتنه، تېر اېستنه، بلکې د سولې پر وړاندې د خپل واک د دوام لپاره توطئه ولسمشر غني را مخې ته کړې ده.

دغه توطئه د ټاکنو په پرده کې نغښتې چې له امله يې د سولې لپاره را منځته شوي فرصتونه يو په بل پسې له لاسه وځي، خو دی د واک د احتمالي دوام چانس نشي پرېښودلی. څرنگه چې خلک د کرزي پر هغه ډرامه قضاوت کولی شي، د غني پر دغه توطئه يې هم سروته خلاص دي، د تاريخ قضاوت همدغسې بې رحمه را وځي. د تاريخ قاضي د واکمن خوښې ناخوښې، زور، زرو او د سترگو اشارې ته نه گوري، بلکې له دې ټولو پورته خپله پرېکړه اعلانوي.

سوله ملي غوښتنه، د ملت اجماع او د الله تعالی امر دی. د سولې لومړيتوب څرگند دی، دغه لومړيتوب هېڅ لوری او ځواک نشي ننگولی.

ټاکنې هدف نه، وسيله ده، که د ټاکنو روڼوالی، امنيت، سرتاسري توب خوندي نکړای شي، د تېر په څېر به د ملت پر اراده يو ځل بيا ډاکه غورځېدلی وي. که ارگ په سوله کې د واک د دوام حرص او د اقتدار د هوسۍ هيلې نشي رېږولی او پخپله خوښه د ټاکنو له ډيزاين سره د خپل اقتدار مراندې تړلې گڼي، بايد پدې پوه شي چې افغانان له هر څه دمخه سوله غواړي، سولې ته ژمن دي، سوله او پخلاينه يې خپل لومړيتوب گرځولی. دا سوله ده چې رڼو، ازادو، سرتاسري او خوندي ټاکنو ته مخه پرانيزي.

رَبِّ اجْعَلْ هَذَا بَلَدًا آمِنًا

دور سوم شماره هفدهم، ۱۹ اسد، ۱۳۹۸

اوربند

نيولیک

- له دې لورپنې تېر/ ۲
- زما وزگارتيا؛ دوو نوماندانو څه
- کار رکوه..!؟/ ۳
- وزیرستان: يوه ټوکه، يو
- حقيقت/ ۴
- دولت ساز، که تابوت ساز ټيم/ ۴
- د کرمي بايلات/ ۵
- د علم و جهل څلی/ ۶
- يو څو پوښتنې!/ ۷
- زه يې هوښيارۍ ته سلام کوم/ ۸
- دوې لسيزې يوه چوکۍ/ ۱۰
- تور او سپين صنعت/ ۱۱
- څوک د پوښتنې نشته/ ۱۲
- د سپاه سالار
- محمد نادر خان
- ليک/ ۱۲

اوربند

- د تلپاتې سولې لومړی گام
- اوربند؛ د ملي جرگې يواځېنی شرط دی
- اوربند؛ د روغې جوړې پيلامه ده
- اوربند؛ د جگړې مخنيوی دی
- اوربند؛ ملي غوښتنه ده
- اوربند؛ د هر افغان غږ دی
- اوربند؛ د هرې مور هيله ده
- اوربند؛ ملي اړتيا ده
- اوربند؛ ټيکاو دی
- اوربند؛ د سوکالی لوری دی
- اوربند؛ د بسياينې لار ده
- اوربند؛ د پرمختگ اساس دی
- اوربند؛ ژوند دی
- اوربند؛ له مرگ سره مبارزه ده
- اوربند؛ د بربادۍ مخنيوی دی
- اوربند ټينگ کړئ، له اوربند سره کېنئ، پر اوربند راټول شئ.

اړيکي

+93 (0) 788042821 - 0700639383

برېښليک

spinsahaar@gmail.com

بيه

۲۰ ډ

امتياز

افغانستان

چلوونکي

افغانان

خپرندوی

دانش خپرندويه ټولنه

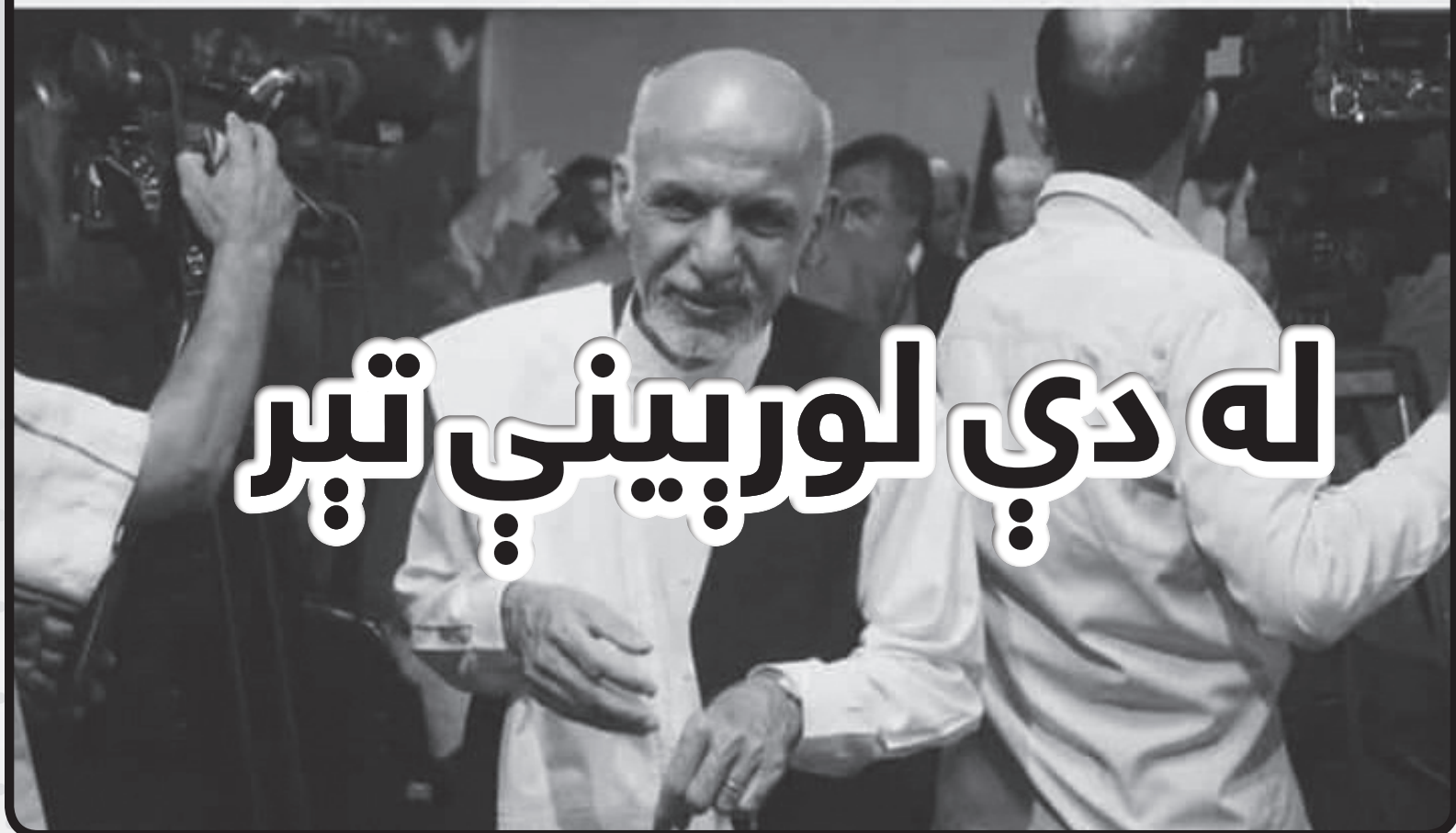

Ashraf Ghani

1 July 2014 · 🌐

که سل زره ټیټ رتبه مامورین بندیان کړو درد نه دوا کېږي شل تنه لورپورې مامورین بندیانو ته واچوئ بیا گورئ چې حکومت څنگه جوړیږي - ډاکټر اشرف غني

See Translation

له دې لورپینې تېر

دغسې امتیازونو کې خپله برخه خواره گوري، د دښمنۍ ټول بریدونه یې له بېخه نړولي او ۲۴ ساعته فول ټایم د حکومت تخریب ته مورچه بند ناست دي، ځکه خو نه د بدۍ او دښمنۍ پر اخلاقو سر خلاصوي، نه د دوستۍ او ملګرتیا اصولو ته د ژمنتیا نوک نیولی شي. ملاتړي د نظام د دفاع پر ځای د خپلو گټو د خونديتابه په لالهاندۍ اوښتي، د مخالفانو او دښمنانو خود محرومیت له درد او دوکه انتقام او غوسه سر ته ختلې، ځکه چې مقام، رتبه، چوکۍ او امتیاز د ورتیا او استحقاق د معیار له مخې نه، بلکې د «آن کار دیگر» پر بنسټ شخصي لورپینه ګرځېدلې ده، خو دا چې رندو ملاتړیو لومړی دا بې څرته امتیازونه

زه خپل ځان ته وایم، زه ځان ته مخاطب یم، څوک دې خوا نه درنوي، څوک دې یې ځان یا بل ته اشاره او کنایه نه گڼي. داسې نه ده چې در ترا میګم، دیوار تو ېشنو. بلکې نېغ پر در غږ کوم او دغه در زه خپله یم. زه تاسې ته یوه بله د راز خبره کوم، دا زه چې څه لیکم دا ټول خپلو گناوو، خطاوو، کمزوریو، تېروتنو، منافقتونو او خباثونو ته په کتو لیکم، دا ټولې گناوې زما خپلې دي، ماته د خپلو گناوو- تور مخیو پته ده، زما ټولې نیوکې زما د خپلو گناوو- تور مخیو زېږنده دي. خیر که د «ته» او «تا» په صیغه مې بل مخاطب ګرځولی، خو حقیقت دا دی چې زما پینځه واړه گوتې خپل ځان ته لکې دي.

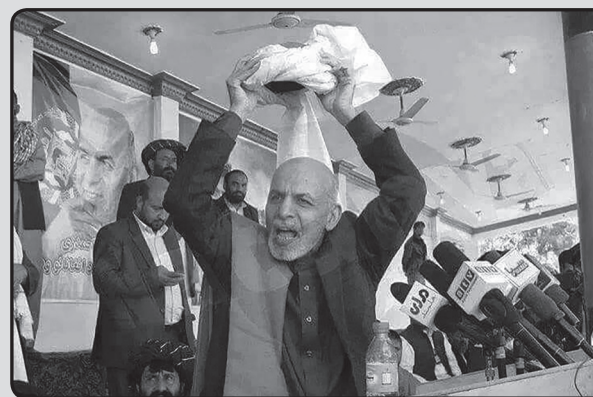
ولسمشر ورته له دویم مفکر اخو له احمد شاه بابا او اعلیحضرت امان الله خان غوره، دروند، سپېڅلی، حتا معصوم ښکاري، ځکه خو د غازي امان الله خان «د فصل ناتمام» د بشپړتیا لپاره د دویمې دورې پینځه کاله د مور شیدې گڼي. بل اړخ ته هغوی چې په

دښمنۍ تر کچې غوړېدلې مخالفت لاملونه څرګند وي. هغوی چې په حکومت کې یې د گټو ونډه غوښته او له بې څرته امتیازونو برخمن دي، خپلې روا ناروا گټې د حکومت تر سیوري لاندې خوندي گڼي د حکومت پر بې پولې ننگه او ملاتړ یې خپلې توري له تېکیو را اېستلې،

دا درواغ ده، ته د نظام دفاع نه کوي، ته د خپلو ځاني گټو په غم ککړ یې، دا ډېره بده او بوینه چټلې ده، ځکه ته نور په دغه چټلې کې ډکې وهلو ته لمسوي چې له امله یې د مرداریو بوی تر لېرې په غځېدا دی. یوازې ماته نه، تاسې ته هم ښايي د حکومت د افراطي ملاتړ او

شهرت ننگال

زما وزگارتيا!

دوو نوماندانو څه کار راکوه؟!!

مصطفی سالک

وکړم سبا به د هو یا نه ځواب درکوم، هغه هم راسره ومنله او رخصت یې واخیست، خو پېښه دا شوه چې د تلیفون له ایښودو سره دا دنده هم پاتې شوه!

مېرمن مې راته وویل د چا تلیفون و؟ ما ورته ټوله کیسه تېره کړه! راته یې وویل چې دا دنده به نه مني! ځکه چې له دې سره ستا د څه دپاسه ۳۰ کلونو فرهنگي او د ۲۰ کلونو خبریالیزې لاس ته راوړنې په اوبو لاهو کېږي او ته به نور دومره عمر ولرې چې ملت ته دومره کار وکړي؟ او اییا به ستا کار تاته دا مقام په برخه کړي چې ته یې اوس پخپله ټولنه کې لرې؟ مور نه یو خو دا کار مه کوه.

نو له دې دندې هم تېر شوم، او علت یې هم څرگند شو.

له دې تجربې راته څرگنده شوه چې زموږ گڼ شمېر روشنفکرانو د قلم رسالت نه دی درک کړی ددې لپاره چې مشروع سیاست دود کړي د ځوان پور دهنونو باندې کار وکړي او جوړ یې کړي اپوټه د څو پیسو لپاره هغه څه کوي او لیکي یې چې خپله به هم پرې باور ونه لري، چې دې حالت ته گورم د ځوانانو راتلونکې ذهني افق راته ډېر تیاره ښکاري، ځکه چې روشنفکران یې د جوړولو پر ځای د ږنگولو لپاره قلم جلوبې او خبرې کوي. په سمه مانا مور په افغانستان کې لږ شمېر روڼ اندي او روشنفکران لرو هغوی چې د ایډیالو په اړه فکر کوي او پرته له تعصبه کره فکر ونه له کوټه فکر ونه بېلوي ډېر یې لکه د گاډۍ اسونه یوازې هماغه لاره ویني چې نوماندان یې ورښيي.

که دا د ډالرو سیاست روان وي دا به د افغانستان سیاست په ناسمه لار روان کړي او دا چې په خواله رسنیو کې د ډېرو اکاونټو لرونکي نه پېژندل کېږي د استدلال ځای به کنخل ونیسي چې دا چاره وار له مخه پیل شوې.

د کنخلو دود بدل به یو بل زیان ولري او هغه دا چې گڼ رښتوني روشنفکران به د خپل عزت د ژغورلو لپاره غلي پاتې شي، دوی به دا وپتیا لري چې د ولس د ذهنونو روښانولو په موخه د نوماندانو تگلاري و ارزوي او کره، کوټه بېل کړي خو له کنخلو د ژغورل کېدا په موخه به غلي پاتې کېږي یا به محافظه کاري کوي او خپلې خبرې به دومره ایډیټ کوي چې خپل اصالت به له لاسه ورکوي.

همداراز دا کنخل یا کنخلو ته ورته خبرې به د روشنفکرانو تر منځ د کینې تخم شیندي او ان سیمه ییزو قامي او ژبني توپيرونو ته به لمن وهي. په ټوله کې د نوماندانو له خوا لیکوالان کرایه کول د افغانستان سیاست یوه ناطیعي او دروغجن لوري ته مخ کوي چې ددغه هېواد لوړې گټې زیانمنوي.

همداراز په دې کمپاین کې به د هغه چا غږ لوړ وي چې ډېرې پیسې په واک کې ولري چې دا هم یو ناولسواک چلند دی.

بله دا چې دغه راز کمپاین سیاسي او ټولنیز اخلاق فاسدوي.

په ټولنیزو رسنیو کې کله کله د یو شمیر نوماندانو پلویان د یو شمیر نورو نوماندانو منډ پالي په دې تورنوي چې گواکې د پیسو په مټ یې ددغه رسنیو گڼ شمیر کاروونکي په دې گمارلي چې د خپل نوماند هره چاره تایید او بل نوماند وغندي، زه دا چلند تاییدوم لږ تر لږه د دوو نوماندانو د ټاکنیزو منلو تر ورو دفترونو راسره اړیکه نیولې چې دواړو خپلې غوښتې لرلې.

یو نوماند راته وړاندیز وکړ که په ټولنیزو رسنیو کې یې ملاتړ وکړم نو په میاشت کې به ۲۰ زره افغانۍ راکوي، د لږې شیبې لپاره خو مې وویل تا غوندې کس ته چې له ډېرو میاشتو راهیسې اوزگار یې دا هم یو انتخاب کیدی شي د چا ملاتړ خو به کوي دا نوماند خو هسې هم تر نورو لږ ښه بریښي. خو په څو شپو کې مې خپله پرېکړه په زړه، زړه کې بیرته واخیسته ځکه چې دا کمپاین راته پر عدالت ولاړ ښکاره نه شو، د نوماند پلوي ملگري راته یو شرط وړاندې کړ او هغه دا چې (زموږ د نوماند هر دښمن به دې دښمن وي) له دې جملې سره مې زړه ته اندېښنې پیدا شوې، ما له ځان سره وویل چې په کمپاین کې دښمني څه مانا دښمني خو دښمني ده چې کول یې هیڅ برید نه لري، د یوه نوماند پلوي به ناروا وایي زه به یې هم وایم؟ یو څوک به کنخل کوي زه به یې هم کوم؟ او د دښمني په تعریف کې خو تاو تریخوالي ته هم ځای شته! دا یې هم راته وویل چې ته به یوازې نه یې گڼ شمیر ملگري به درسره وي چې ټول د یوه دفتر له خوا کنترولېږي. دلته مې هغه ستغې سپورې او کنخل سترگو ته ودریدې چې په فیس بوک او نورو ټولنیزو رسنیو کې مې له پامه تیرې شوې وې.

خبره به څه اوږدوم له ملگري مې مننه وکړه او د داسې ملگرتیا بڼه مې ترې وغوښته.

اوس به درته د دویم نوماند خبره وکړم یوه ملگري د هغه دفتر ته معرفي کړی وم او ورته یې ویلي وو چې دغه کس وزگار دی، د نوماند د کمپاین یوه چارواکي راته وویل چې ته خو وزگار یې یو اسانه کار به درته وسپارو او هره میاشت به ۴۵ زره افغانۍ درکوه.

ما ورته وویل چې کار به مې څه وي؟ ویل یې په رسنیو کې زموږ د نوماند دفاع کوه، چې رسنی کله د دفاع لپاره څوک غوښت ورځي به، خیر دی هلته زموږ د نوماند نوم مه اخله چې زه ورته کار کوم خو مور او تاسو به په خپلو کې پوهیږو، ده هم راته وویل چې ته یوازې نه یې له مور سره گڼ نور د پوهنتونو استادان، روشنفکران او لیکوالان هم شته، دا نوماند بیخي زما خوښ نه و! خو خپله هم څه غواړي چې خپل تش جیب ته مې وکتل نو ورته مې وویل سمه ده خو زه باید نن شپه به دې اړه فکر

تر لاسه کړي، بیا د حکومت او چارواکیو رانده ملاتړ ته درېدلې او که ددغسې رانده ملاتړ وروسته یې دغسې مقامات او امتیازونه په پچه رسېدلې، هغه کیسې ته ورته معما گرځېدلې چې لومړی چرکه پیدا شوې که هکې؟!!

د دواړو احتمال شته، خو ځینو درېیمه لار خپله کړي، دا د افراط او تفریط تر منځ د اعتدال لاره نه ده، دوی غواړي د خپل مخالفت او دښمنۍ په زور سرکار امتیازونو ته اړ کړي، دوی ته د تورې یاري خوږه برېښي، ځکه خو یې د ورځې هم په حکومت او چارواکیو پسې څراغونه را اخیستي دي.

ملاتړي یاران دومره وارخطا او بې صبره څېرې چې له دندې او امتیازونو په مجرد لېرې کېدا د حکومت د کاواکیو، درغلیو او فساد دوسې پر هماغه شېبه د دوی پر وړاندې لکه خرمېري را وټوکېږي.

او مخالفان یا دښمنان د سرکار لخوا په یوه سترگک د حکومت او چارواکیو د حسناتو تسبې او د ستاینو ډول غاړې ته واچوي.

زه څوک یم چې له خپلو دریځو یې په شا کړای شم، خو یو حق مور ټول لرو او هغه ځانته خوندي گڼو چې مور دې د خپلو ستاینو او دښمنیو په منلو او همغږۍ نه اړ باسي.

دا دې نه وایي چې زموږ لپاره یې له حکومت سره د پري سر نیولې، زموږ په خاطر له حکومت سره د دښمنۍ پر پوله درېدلې دي.

د حکومت رانده پلویان دې هم د خپل ملاتړ او ستاینو له امله زموږ پر اوږو د نظام د دفاع احسان نه باروي.

مور پوهېږو چې د ولسمشر له سترگو زموږ له غمه خوب نه دی تښتېدلی، بلکې د واک له جل وهلې تندې یې یو گز ژبه له خولې راوتلې ده، ځکه خو دې د واک تیندک خوړلې منډه زموږ لپاره د احسان او لوړېښو پېټې نه گرځوي. یوه تنظیمي مخور د جهاد په لومړیو کې مور ته د خپل احسان خورا دروند پېټې تړلې و، دده په خبره چې له مېرمنې سره په دې سلا شوی چې د اولاد زېږون ته ښايي ډېر وخت وباسي... ځکه چې جهاد دی، تلفات دي، قربانۍ دي... خو دده له نیم درجن زیات بچیان له ټولو تلفاتو او انقلابونو ژوندي او سلامت ووتل، دده کمال ته گورئ چې له خپلې مېرمنې سره یې مباشرت پر مور خپل احسان گرځاوه؟!!

وزیرستان: یوه ټوکه، یو حقیقت

د اوباما د سپینې ماڼۍ د فاتا چارو مشاور ډینیل مرکي پخپل فاضل اثر **No Exit From Pakistan** کې لیکلي، دارالعلوم حقایقه پر ډیورنډ کرښه

ده.

په دې ما تصحیحې یادونه وکړه کله چې د مولانا فضل الرحمن غوږونو ته ورسېده پیغام یې را ولېږه چې فاتا د نړۍ تر ټولو مظلوم ولس دی، پوهې او ځواک، ریاست او قلم ټولو ورسره تر میرې مور هم بد چلند کړی، تر څنګ یې دا ټوکه لیکلې وه:

د پیپلز گوند د وخت بهرنیو چارو وزیر په پارلمان کې د پوښتنو د ځوابونو پر مهال وپوښتل شو، آیا وزیرستان په وانا کې دی؟

وزیرستان وانا کې دی یا نه، پاکستان کې خو بهخي نه ایسي، پرله پسې ریاستي پالیسیو نه همدا حقیقت تر سترگو کېږي چې د ښکلو او غیرتي خلکو ښایسته او سخته سیمه وزیرستان یوه لېرې پرته پاکستان یرغمل کړي خاوره ده چې پکې مېشت خلک مسلمانان نه، بلکې پردی کافر(!) مخلوق دی!! اسلامي جمهوریت پرې قبضه کړې ده او سړي یې بنديان او ښځې یې لوندې دي چې پاکستاني مسلمانانو په جهاد

پښتانه هم داسې غلي دي ته وا وزیرستان هېڅ په پښتونخواه کې نه دی!! د وزیرو، محسودو او داوړو خویندو ورونو د نهیلې پر وړاندې د پښتنو د بې ننگۍ او بې غیرته خاموشۍ له امله مو پښتو د پیغور او ټیټ سړي شوه! یو بېوسه او بې ځوکه پښتون تاسې ته همدا مشوره درکولې شي چې تاسې افغانستان ته هجرت وکړئ، ځکه نوي استعمار ته یوازې ستاسې له معدنونو او کانونو ډک غرونه پکار دي- ستاسې د جسدونو په کیسه کې نه دی!

کې نیولې ورسره هر ډول قساوت او په بې دردی مخ کېدل کت مت ثواب کې حسابېږي. یوه منظمه ریاستي ماشینري د وزیرستان په اړه دا ډول لوېدلی پروپاګند کوي، ددې لپاره چې څوک له وزیرستانیانو سره خواخوږي هم ونکړي. د نن وزیرستان بهخي د کربلا غوندې دی د تش بېرني حالت (کرفیو) په پلمه هلته ناروغان، بوداگان، ماشومان او مېرمنې له تندې او لوړې او ناروغیو مري. د پاکستان خو ورسره اړیکه جلا ده، خو

ل: رسید یوسفزی
ژ: تاند

دولت ساز که تابوت ساز ټیم؟!!

یو ملگری مو د ماربلو کار کوي، نن راغلی و کیسه یې کوله: کارونه مو یو مخ ولاړ دي، کوم مال مو چې راغلی وي هغه په میاشتنو په گمرک کې ولاړ وي، دلته د کاریگرو او ځي کرایې را باندې ورځ په ورځ بوج کېږي...

قبر جوړونې کار کوي، ما

ورته وویل، در این روزها فقط کار شما خوب روان است، ما قرار شستیم، شما هستید که همه کارها را گرفتید! ویل یې، هزاره ملگری مې خپه هم شي، چې څه وکړو، دلته د ژوند بازار بند او د مرګونو دوکانونه یو مخ خلاص دي، زموږ د غني افغانستان خوب دروغ شو، یوازې د مرګونو لړۍ ښه اوږده وغځېدله!

موفقانه ۵۰۰۰۰ ټابوت
تنها برای نیروهای امنیتی
طی چهار سال ساختیم!

اسد دانش

کر، وایي، که کوټه وسوځېده دېوالونه یې پاڅه شول، ځکه خو اوس په دغه ساحه کې دوی خود کفا او پر ځان بسیا دي، پر نیمزالو او بوډاگانو مې هم دغه زهر وازمويل، خو د ځوانانو وینه توده وي، ځکه خو یې په رگو کې ښه ځغېدلې شوای.

اوره دې پر اوږه، منت دې پر څه؟ که ده وزارت- سفارت وهلی، ما د ولایت- وزارت په پچه له ختلو د ډیلي په ننداره وخت اړولی، په دې کې مور خپلو کې په یو ډول پټ رقابت او سیالي کېوتې وو، زما د بري او گټنې چانس څرگند و، خو دده په خبرو کې جادو و، ده به چې خوله چوله کره داسې منظرکشي یې کوله لکه کوم مستند فلم چې پر لوی سکرین گوري. داسې نقشه یې درته کښله چې هره کرښه یې ارگ ته غځېدلې، مقام ته د رسېدو لاره یې درته ښودله، دومره څرگنده چې ښځه یې د ارگ پر ختیزه دروازه نښستلې.

د ارگ شمالي دروازه د سقاو له وتلو تړلې پاتې ده، برهان الدین رباني چې په کومه دروازه وتلی، د هغې پټه نه ده ته لگېدله، نه ماته.

وزیر+ سفیر چې استعفا ورکړه، لومړی غږ یې پر ما و چې گویا ماتي یې گډه کړه، خو ماته مې والد محترم ویلي وو چې د لښکر یا فتحې په سر کې مه ځه، د ماتي په پای کې، ځکه خو ما هم وار ورومبې کړ او د ماتي له پای مې یو ډول ځان وژغوره.

زما د شامې حس دومره قوی و چې د نوي واکمن له راتلو دمخه مې د هغه بوی حس کولی شوای، دغسې مې د چارواکیو له تلو هم دغسې یوه بوی سپېرمې تخنولی شوای، ځکه خو له تولو وړاندې ما د عزل او نصب د جرې ماشورې سر موندلی شوای...

وزیر+ سفیر ماته د خپلې زایچې په ښودلو ثابتې کړه چې د ولسمشر ستوری په گردش کې دی، څرنگه چې ما د بایلات کومه مخینه نه درلوده، ځکه د احتمالي زیان سودا ته نشوای چمتو کېدلی.

زه هډو ددې خبرې قایل نه یم چې گویا گټه په تاوان کې ولټوم، دغه فارمول ماته سراسر ناسم او غلط مطلق ښکاري، زما په اند گټه د گټې په کاني تر لاسه کېدلای شي، هغه چې وایي، کانی، کانی ماتوي... درې څلور کاله چې ما په ارگ کې په کومه ښه تېر کړل په حقیقت کې ما د راتلونکي لپاره د خپلې حوصلې او ظرفیت امتحان اخیست، داسې نه وه چې خدای مه کړه احساس او عزت النفس مې بایللی و، ځکه خو په دغه ازموینه کې ځان سر لوری او بریمن گڼم، که څه هم ډېرو مو تر منځ تیرې وټکولې، د ابرو، وقار او عزت النفس خبرې یې په غوږو کې را وڅخولې، خو ما خپل زغم او حوصله نه بایلله. د کنځلو فول پروف پوست را باندي غوړېدلی و، لکه زغرهدال

د کرمي بایلات

ملا جانان میرخېل

د اوبن یوه بدبختي دا ده چې پخپلو متيازو کې ښوېږي، بله هغه چې مهار یې په څره پورې تړل شوی وي.

خو زه پخپلو غولو کې ښوېدلی یم، که څه هم د ډېرو مایه اوبنانو د مهار تړلو حق مې له ځان سره خوندي ساتلی، خو ځان مې له دغسې تیندک ونشوای ژغورلی. دا لومړی ځل نه دی چې له دغسې نخري یا تجربې سره مخامخېږم او نه به هم دا زما وروستی تجربه وي چې زما ژوند تجربه، تجربه دی، بلکې ژوند او د ژوند مدار مې ټول پر تجربو را گرځي. ډېرو سره به دا پوښتنه را ولاړه شوې وي چې کومه تجربه؟!

دمگرې د ښوېدو پر تجربه بحث کوو او نورې هغه یار زنده صحبت باقي ته پرېږدو، په ښوېدو کې زما قصور دومره نه دی، لکه د وزیر+ سفیر صاحب چې دی، زه دده غوږو- پستو خبرو تباہ کړم، د وعدو- وعیدو د سرښو په ډنډ کې یې ونښتم، د ناکامی دا توره شپه دده له لاسه را باندي راغلي ده چې له امله

یې اوس خپلو بچیانو ته هم د ښځه کتلو سترگې نشم لرلی...

د اوسنۍ زمانې اولاد دی، نه چل ورسره کېدلی شي، نه پر درواغو ورسره چلېدلی شي، په گېډه کې دې کولمې گزوي، د جاسوسانو په څېر درپسې لگېدلی وي، زموږ خلک دومره ورځچاري، خدای وهلي، شیطان شرمولي دي چې واک، چوکۍ درنه ولاړه شي، لکه باد دې چې ختلی وي، ډر ته دې هم ډارو جینگولو ته نشي چمتو کېدلی. د مېرمنې او بچیانو پر وړاندې دې هم ټس پوکنی چاودلې وي. د غولولو په دوسيو کې دا زما لومړنی کبس دی، له غولولو که په چاپي تېروتنو کې لومړی لام له کمپوز پاتې شو، ما خپلې غاړې خلاصې کړې.

زه تراوسه هېچا نه وم غولولی، خو د وزیر+ سفیر غولونه داسې وه چې تر ډېره ما فکر کاوه چې گټې وزیر+ سفیر غولېدلی دی، چې زما غولولي اوس هم په کامه کې د گورې په پلور ساه تیگا وهي، ستمی یې خېژي.

زما تر شا د غولولو تاریخ پروت دی، ما دغه تېرېښک یا تمرین له ځوانانو پیل

د علم و جهل څلی

گادې د سپكو، سپورو مردكيو هېڅ خوله نشوای را باندي لگولی...
 ما ثابته كړه چې د خان لخوا خريشو څومره لوی وياړ او اعزاز دی، دا د سولې عالي شورا برکت دی چې ما كې يې د زغم او صبر زړی په لويه او گوره ونه واړاوه چې ټول عمر به يې تر یخ سيوری لاندي د خوند سترگه پټه كړای شم.
 له وزير + سفيره زما گيله دا ده چې د څو كالو دا ټوله خواړي او لاسته راوړنه يې را څخه په سيند لاهو كړه. دده زړه و د گود پيري بند را وتړي، خو له هغه سره ما دمخه په ارگ كې گوتې لگولې وې، ده زه برناكه خپلې فتح خانۍ او د شپيتو برېڅو ننگونې ته گواښ پېژندلم، خو په حقيقت كې همدا گود پيري د ولسمشر په رگو له ورننوتو هغه تور مار گرځېدلی و چې پر سر به دې واهه په لکۍ جگېده چې پر لکۍ به دې واهه پر سر به درته درېدلی و.
 د ارگ ټول نومونه او شخصيتونه مستعار او جعلی دي. ډېرو يې په همدغو مستعارو او جعلی نومو او شخصيتو موقعيتونه نيولي دي.
 ډېری مستعار نومونه له ځناورو او كومېدي فلمونو او ډرامو څخه په پور اخیستل شوي، لكه خرش پرش، جرنلډو، بجاج، خو ځينې د ارگ د متفكرو مغزو تخليق دی لكه غرتاوو، ډوزمار وغيره وغيره چې مانا او مفهوم يې د لغاتو په كتابو كې هم نشي موندل كېدلی.

شعار ورکړ او خپل ژوند يې د مملکت د پرمختگونو او د اولوالامر له پاكو هيلو څار كړ او د ځان لپاره يې تلپاتې ژوند او تاريخي ښكنايي تر لاسه كړه.
 نوموړی ښكمرغه يادگار او وياړ د ۱۳۰۴ لمريز كال د جوزا په ۲۳مه جوړ شو چې د وطن راتلونکی نسل د حقيقت د لارې د هغو وطن دوستانو او پوهه خوښوونكيو سرښندنو ته په درنه سترگه وگوري او افغان بيدار او حق پلوه وگړي د خپل وياړ لامل او لارې مشال وگرځي.»
 د افغانستان د پوهې او پرمختگ د لارې شهيدان د لوگر حاکم محمد عمر د احمدشاه خان خواجه زاده زوی، ملكي غونډ مشر ببرک خان د مزك زوی، ملكي كندك مشر قومي خان عبدالکريم د سردار عباس خان څدران زوی، ملكي كندك مشر جان علي خان د حاجي محمد خان هزاره زوی، ملكي ټولی مشر جان محمد خان د مهر علي خان هزاره زوی، د تنيو د قوم خان ورېښمين خان د بازگي زوی، قومي ملك مكرم خان د زمير خان وزيری زوی، نیاز مير خان د ولي خان وزيری زوی، ملك محمد خان د ولي داد خان وزيری زوی او داسې نورو څخه عبارت دي...
 د دېوال په كښتنۍ برخه كې د اماني دولت نښان چې له ۱۳۰۱ لمريز كال راهيسې د دوه تورو او تاج لرونكې خولۍ چې د غنمو وړي ترې را چاپېره شوي دي، پر دېوال رسم شوی دی.

د «علم و جهل» څلی د دهمزنگ په سيمه كې د پل آرټل، توپ غونډۍ، د شېر دروازې د غره تر څنگه، د افغانستان د خپلواكۍ د ساتلو د لارې د سرغندويانو په ياد، د كابل په لوېديځه سيمه كې د ۷ متره په لوړوالي د مرمرو پر ډبرې، د ټيبرې په يوه غونډۍ د ۱۳۰۴ كال د جوزا په ۲۳ نېټه جوړ شوی دی.
 په دې څلي كې د پكتيا د جگړې تاريخچه او د هغو ټولو سرتېرو او قومي مشرانو چې د اماني دولت د دفاع په لار كې يې ځانونه قربان كړي وو، په لاندي توگه حك شوي دي:
 «د هېواد د هوبنيار او غيور ملت د زمريانو اولادونو د لوړ ارزښت لرونكيو سرښندنو په پام كې نيولو سره چې د جنوبي د سيمې له تاريخي خوښوونكيو ياغيانو سره يې په جگړه كې وكړې، كومه چې په حقيقت كې د پوهې او جهل سيالي وه او په ۱۳۰۳ لمريز هجري كال كې د اعليحضرت، الغاږي (امير امان الله خان) د افغان ملت ژغورنكي يعنې د افغانستان پرمختگ غوښتونكي پاچا د ملي ودې او د علم و تمدن د لوړتيا غوښتنې د پروگرامونو پر وړاندې را پورته شوی و، په ټينگ هوډ او تكل د خپل دولت د شرف او درناوي د ساتنې په موخه د بغاوت شعارو اشرارو بې لارو جگړه مارانو چې ناوړه ارادې يې درلودې، د مخنيوي كوښښ وكړ او د اسلامي همت او غيرت له مخې يې د مقابلي

د زيان دغه سودا هغه مهال زما د غاړې غور، د پوزې پېژوان او د دار پيری وگرځېد چې پر ولسمشريزو ټاكنو د شكونو لړۍ وغورځېدې او شكاكاتو خپل ايمانونه په دغسې گومانونو وزيانول.
 خو وزير + سفير په دې ډاډه و چې پخه پټه يې ميدان ته نه ده را اېستلې. دده پخه پټه مؤقت يا سرپرست حكومت و چې ده يې د يكي يوه نوماند په توگه په ويښه خوب ليدلی و، ځكه خو يې د مؤقت يا سرپرست حكومت له تورو نخودو زما جېبونه را ډك كړل، ماته هم دا له ټولو گټوره سودا برېښېدله چې هم كابينه د باور د رايو له كړاو ژغورل شوې وي، هم يې اوږې د وكيلاڼو له دباو او ناز و نخرو سپكې وای، ماته مالومه، بلكې بقللم خود را باندي تېره وه چې د باور رايې په اخیستو كې ولايت خورلي څه ډول په يوه وار سړی استفراق كولی شي، خو اوس چې د سرپرست يا مؤقت حكومت تمه يو څه ټكنۍ ده، ماته د گات او كور تر منځ منډه دومره ستومانوونكې نه ده چې په حركت كې برکت دی، همدا زما راتلونکی جوړوي، خدای او صنم دواړو ته دې رسوي.
 نور زما لالهاندي پای ته رسېدلي، ابازو له را رسېدلي يم، كه حكمت يار مې حكومت يار نكړ پر مخ لارې را تو كړئ!!

AFGHAN PEACE CONFERENCE

22nd June 2019

يو څو پوښتنې!

حفيظ الله تراز

هم وو چې هغوی د افغانستان د تاریخ، نوم او ټولو ارزښتونو ښکاره دښمنان دي، تاسې ته په دې ځان بد نه ښکاره کېده چې دا ډول خلک مو ملگري وو؟!

- ولا دې ته مو په لومړي وخت کې پام نه و، خو اصلي خبره دا ده چې د سړي زامن مور سره کله دوستي کوي، مور مجبور یو چې هر ډول خلک له ځان سره کړو، اوس یوازې همدوی را پاتې دي.

- مننه! د افغانستان ددغو دښمنانو له ډلې یوه قریشي ته وویل، د دیورنډ له کرښې پولادي زنجیرونه تاو کړه، ددې خبرې په اورېدو مو وجدان لږ څه خپه نشو؟!

- خبره دا ده چې دلته ډېر سیاسي چارواکي وجدان لري نه، نو چې وجدان نه وي، خپه به څه شی شي؟!

- دا خو مو رښتیا وویل، اوس به راشو چې ستاسې ددې سفر لاسته راوړنه څه وه؟!

- زموږ لویه لاسته راوړنه دا وه چې له راتگ سره سم مو سمدستي د حکومت پر ضد غونډه وکړه! او دا مو ورته جوته کړه چې دا دی مور هر څه کولای شو.

- ستاسې غونډې دا مانا لرله چې د پاکستان موخه مو ډېر ژر پلي کړه، که څنگه؟!

- خبره مو سمه ده، له یو چانه چې څه اخلي، نو یو څه به ورکوي هم کنه!

- دا څو ده، خو ټول خلک وايي چې تاسې مزدوران، پوډریان او یو څه لېونیان غونډې ته وړي وو؟!

- مزدوران او لېونیان زموږ د ټولني تر ټولو لوی قشر دی، دوی پر مور حق لري چې یوه ورځ کار خو ورته پیدا شي!

- خو ویل کېږي چې اوس یو شمېر مزدوران پر تاسې څارنوالۍ کې عرضه کوي، دوی وايي، زموږ مزدوري یې لا نه ده راکړې؟!

- دلته وروره خلکو ژوندي انسانان تېر کړل، لوی لوی جايدادونه یې وخوړل، چا یې په... کې پری واچاوه او بیا مور خو د هېواد د اوباشانو او لنډه غرو لویې لویې ډلې لرو لاس دې خلاص وي!

- نره خبره مو وکړه! بس کارنامو ته مو دوام ورکړئ! ستاسې د ډول ډول گلانو د کرلو په هیله!

ټولو نه مخکې ستړي مه شی، د پاکستان له سفر نه په خیر راغلی، زه باوري یم، چې ستاسې هیئت به د ښو لاسته راوړنو سره راغلی وي، ځکه ستاسې په ډله کې ډېری داسې خلک وو چې د هېواد له عزت او خپلواکۍ سره ډېره مینه لري، زه خبر شوم، چې تاسې د سولې د راوستلو په برخه کې هلته تللي وئ؟

- همداسې ده مور ددې لپاره تللي وو چې په افغانستان کې خدای سوله راولي او دا زموږ مسوولیت دی چې په دې برخه کې باید هلې ځلې وکړو.

- ډېر ښه، ډېر ښه، خو دا راته وواياست، چې تاسې هلته چا لېږلي وئ، حکومت که ولس؟!

- له حکومت سره خو زموږ دښمني ده، مور یوازې خپل ولس ته په درنه سترگه گورو!

ځکه مو نو ورسره ومنله!

- ډېر ښه! له دې نه معلومېږي چې یا خو تاسې رانده باست او یا په پخه تیزه د هغوی چوپړ کوئ؟!

- هغه څنگه؟

- هغه داسې چې په دې یو نالوستی افغان هم پوهېږي چې پاکستان له افغانستان سره هغه لوبې کړې چې یوه کافر به هم له بل کافر سره نه وي کړي، هره ورځ ترکونه بمونه را لېږل، په لکونو افغانان وژل، په تورخم کې کلونه کلونو د افغانانو د ښځو او نرو بې آبي، په ښارونو کې د زرگونو ماشومانو او خلکو وژل، د افغانستان تاریخي اثار لوټل، ملي پوځ له منځه وړل او په دې ټولو بیا پخپله اقرار کول، نو چې داسې ده، تاسې ورته څه وویل؟!

- مور یې خبره ومنله او ځکه مو ومنله که خدای وگړي په راتلونکې کې مو واک ته ورسوي!

- تاسې پخپله مرز یاد کړ، نو د مرز نه بله څه تمه کېدای شي؟!

- ښه یانې واک ته د رسېدو لپاره تاسې هر څه ته تیار یاست؟!

- رښتیا خو دا ده چې د سیاسي واک خوند تر بل هر شي ډېر دی او په اوس وخت کې چې په پخه تیزه دووس نشي، نو کله دې هم دا ارمان نشي پوره کېدای.

- ډېر ښه! ستاسې په ډله کې داسې خلک

- ستاسې خبره خو دا مانا لري، چې د افغان حکومت له اجازې پرته مو هلته تشریف درلود او په دې سره مو حکومت ته یو ډول چېلېنج ورکاوه چې دا دی مور کولای شو د حکومت له دښمنانو سره معاملې پیل کړو او که ولس لېږلي یاست، نو ولس خو له تاسې هېڅ خبر نه دی او نه هم ستاسې له ولس سره څه کار شته، سهې خبره خو دا ده چې پخپل سر مو وړ هی کړي و. څه دا هم پروا نه لري، خو د پاکستان د بهرنیو چارو له وزیر سره چې تاسې په کومه غونډه کې ناست وئ، نو داسې ښکاره کېده، لکه یو ښوونکی چې شاگردانو ته لکچر ورکوي، هغه پورته او تاسې یې لاندې کېږولي وئ، آیا تاسې ته ځانونه بد نه ښکاره کېدل؟!

- ولا دې ته خو هلته زموږ دومره پام نه و، خو وروسته چې مور په رسنیو کې خپل انځورونه ولیدل، نو رښتیا هم موږ ډېر سپک ښکاره کېدو.

- مننه، د قریشي صیب د خبرو عمده ټکی دا و چې مور او تاسې ډېر پخواني دوستان یو، خو دا بل څوک دی چې زموږ او ستاسې اړیکې یې خراب کړي دي، په دې برخه کې ورته تاسې څه وویل؟!

- مور ته د هغه خبره سمه ښکاره شوه،

زه يې هوشیاری ته سلام کوم!

شیخ محمد بن راشد المختوم د دوبي پاچا دی. دی د نړۍ په انقلابي رهبرانو کې راځي. شیخ محمد په فبروري ۲۰۰۶م کې د دوبي واک تر لاسه کړ او په لسو کلونو کې یې د ریاست تقدیر بدل کړ. دوبي نن د سیلانیانو او سوداګرو جنت یادېږي. له ټولې نړۍ څخه یو نیم کروړ سیلانیان او سوداګر هر کال دوبي ته راځي.

دا د هوتلونو، موټلونو او سودا کولو ښار هم دی، دا د سپورت د مینه والو او لوبغاړو وروستی منزل هم دی او د عیاشیانو جنت هم، د دوبي رقبه ۴۱۱۴ مربع کیلومتره او نفوس یې نژدې دوه نیم میلیونه دی. موسم یې تود او ځمکه یې شکنجه ده، خو سرېره پر دې یې ۸۳ اربه ډالر GTP، هر یو کس یې ۲۴ زره ډالر عواید او سوداګریز حجم یې یو عشریه ۴ کرب درهم دی. افغانستان یې د رقبې او ابادۍ په پرتله ۷۰ ځله لوی دی خو کاروبار یې پینځلس چنده کوچنی دی، ولې؟ ځکه چې دوبي د شیخ محمد بن راشد المختوم په څېر واکمن لري، خو مور له دا ډول څیرکو خلکو څخه محروم یو.

وزارت به د هېواد په خوښۍ، سکون او ښکلا کې هم اضافه وکړي او خلکو ته به د زغم سبق هم ورکړي، دا وزارت که جوړ شي او رسماً کار هم پیل کړي، نو دا به د نړۍ لپاره انقلاب ثابت شي.

مور انسانان له لومړۍ چيغې نیولې تر وروستۍ سلګۍ پورې په دې ځمکه کې یوازې درې څیزونه لټوو، خوښي، سکون او هوساینه. مور که یوه ورځ کینو د خپل ژوند تجزیه وکړو، نو به په دې منلو اړ شو، مور ته د الله (جل جلاله) راکړې ډېره زیاته ده، خو سرېره پر دې هم خوشحاله، ارام او هوسا نه یو، ولې؟! تاسې ددې ولې له ځواب وړاندې یوه بله څېړنه هم وګورئ، د نیویارک وال سټریټ د نړۍ اقتصادي پایتخت دی، هلته د نړۍ تر ټولو لویو ادارو، کمپنیو او شتمنو دفترونه دي.

د نړۍ تر ټولو لوی نیویارک سټاک ایکسچینج هم دلته دی. ددې کاروباري حجم ۲۰ ټریلیونه ډالر دی. نن نه څو کاله وړاندې چې د وال سټریټ له واکمنو او شتمنو څخه وپوښتل شول ((آیا تاسې خوښ یاست؟!)) نو د نړۍ د ۹۹ عشریه ۹۹ سلنه شتمنو ځواب و ((مور تر ننه پورې د خوښۍ له نعمته بې برخې یو)) تاسې وال سټریټ پرېږدئ! تاسې له خپله ځان وپوښتئ! تاسې له خپل شاوخوا خوشحاله خلکو وپوښتئ! تاسې ته به په دوی کې هم تر ډېره پورې خلک ژر رنځ لرونکي، دردمن، مړاوي او پخپل ذات کې تنها تر لاسه شي. ولې؟! هېچا تر ننه پورې هغوی ته د خوشحالی په اړه نه دي ویلي، چا ورته د خوشحاله کولو هېڅ روزنه او سپارښتنه نه ده ورکړې. چا هېڅ پوه کړي نه دي چې د زغم او خوښۍ خپلو کې ژوره اړیکه ده، څومره چې خپل زغم او برداشت پسي ډېروئ، په خوښیو کې به مو هومره اضافه کېږي او چا ورته

الخلیفه) هم، د نړۍ تر ټولو لوی د اسانو ځغل ځای هم، روغتیايي ښارونه هم، میډیا ښار هم، نړیوالی اکاډمی ښار هم او د نړۍ ښایسته جوماتونه هم... د دوبي سوداګریز ډګرونه د نړۍ په ۹۰ تر ټولو بوختو بندرګاهو کې راځي او په گلف کې د سیلانیانو له لارې تر ټولو لویه مالیه او گټه تر لاسه کوونکی ریاست هم دی. دا ټولې لاسته راوړنې او ویاړونه د ځانګړو مفکورو ایکسپرټ هم دی او ماسټر هم. دا د شیخ ددې ځانګړو او په زړه پورې مفکورو پایله ده چې تاسې کله دوبي ته لار شئ، د کوم سړک په یوه غاړه ودرېږئ خپل کین او ښي لوري ته وګورئ تاسې ته به دا ښار له نیویارک، لندن او ټوکیو کم تر سترګو نشي. دا د هغه د ځانګړو مفکورو کمال دی، تاسې ته نن په دې ښار کې مرغان هم تر سترګو کېږي، باغونه هم، مصنوعي اېشارونه هم او اباد ساحلونه هم، دا ښار، دا ریاست د پرمختګ نوی مثال دی او ددې مثال پګړۍ د یوه شخص پر سر تیرل کېږي او هغه شخص شیخ محمد بن راشد دی.

د شیخ محمد بن راشد المختوم نوی مفکورې هم په ټوله نړۍ کې حیرانتیا خپره کړې ده. هغه په دوبي کې د خوښۍ او زغم د وزارت جوړولو اعلان وکړ. دا

په شیخ محمد کې داسې څه خوبي ده چې له مخې یې دوبي د نړۍ تر ټولو نوی پرمختللی ریاست جوړ کړ او زموږ په واکمنو کې داسې څه خامي ده چې له مخې یې زموږ هېواد پرمختګ نه کوي؟ په شیخ محمد کې درې خوبي دي، نړۍ کې که هندو وي، سېکھ وي، عیسوي یا یهودي وي، هغه یې له بریا او هنر په تر لاسه کولو او زده کولو کې ځنډ نه کوي. شیخ ته چې په لسو کلونو کې د نړۍ له کوم هېواد او شخص نه د بریا نسخه تر لاسه شوه هغه سم له واره تر لاسه کړه. بله دا چې دی له دې څیزونه سم له واره ((امپلي مېنټ)) کوي، مشوره کوي، پرېکړه کوي او کار پیلوي. هغه زموږ په څېر بحث مباحثه، صلاح مشوره او د بوتانو په انتخاب کې وخت نه ضایع کوي او د هغه درېیمه خوبي د هغه ځانګړې مفکورې دي.

دوبي د گلف لومړنی اسلامي ریاست و چې ټولنه یې لیبرال کړه. په هغې کې چادري او سګرېټ څنګ په څنګ اوسي، په هغې کې جوماتونه او خرابات دواړه دي او د دواړو تر منځ د قانون دېوال ولاړ دی چې په هغې کې له سمندر لاندې هوتلونه هم دي، د نړۍ تر ټولو لوړه ودانۍ (برج

خلکو د وس خبره نه ده. له تېرو ورځو راهیسې د خوښۍ په شپږو بنسټي ټکيو د طبي څېړنو له لوستو سره مخ شوی يم. دې څېړنې ښودلې ده چې د خوښۍ په شپږو عناصرو کې خوب په لومړي هغه کې اڅي، تاسې چې تر څو پوره او ژور خوب وانځلی، تر هغې پورې به مو په جسم کې د خوښۍ نښې پيدا نشي. بل عنصر ورزش دی، تاسې چې تر څو پورې هره ورځ له يو ساعت څخه تر ۲ ساعته پورې ورزش ونکړئ، تر هغه وخته خوشحاله کیدی نشئ. درېيم عنصر د خدای په ذات مبارک باور او الهي ذکر دی، څلورم عنصر يې مناسب او صحت

دا هم نه دي ښودلي، برداشت د انسان ذاتي صفت کم او د ټولنې خوبې زياتوي. که ستاسې سرک، کوڅه، ښوونځی، دفتر او ستاسې په مارکيټ کې زغم نه وي، نو ستاسې د ذاتي زغم آبي به ژر لڼه شي، تاسې که هر څو زده کړيال او مهذب باست، ستاسې زغم به ځواب ورکوي. زه خپله په ذاتي کچه د برداشت د بحران ښکار کېرم. ماته به غوسه نه راتله، ما به په لويه خبره خندل او زغمله به مې، ما به ۹۰ سلنه ټليفوني زنگونه اخيستل، د برېښنا ليکونو ځواب به مې ورکاوه او پيغامونه به مې هم لوستل، خو له تېرو څو مياشتو محسوسوم چې اوس په غوسه کېرم. معاینات مې هم وکړل. وينې فشار مې هم نورمال و. شوگر هم عموماً سمپري، الحمد لله کومه کاروباري، کورنۍ او ټولنيزه پرېشاني هم نشته، خو سر بېره پر دې بيا هم راته غوسه راځي، زغم مې کمېږي، ولې؟! زه چې کله هم په دې ټکي فکر کوم يوازې يو ځواب تر لاسه کوم ((کله چې په ښار کې زغم نه کېږي، کله چې خلک په لارو کوڅو کې يو بل وهي او سره ټکوي، نو بيا عام انسان تر کومه وخته خپل زغم سنبال کړي!!)).

ماته له خپل مثال څخه محسوسېږي، چې زغم د خلکو مسئله نه ده دا د رياستونو ستونزه ده او تر هغه وخته پورې چې رياستونه زغم او خوښۍ دواړو ته هومره اهميت او پاملرنه ورنکړي څومره چې معارف، صحت، انصاف او دفاع ته ورکوي. تر هغه وخته به په خلکو کې خوښي او زغم پيدا نشي، تاسې خپله فکر وکړئ! په هېواد کې چې هر شخص، هر شخص ته کافر، بي ايمان، منافق، دل-دووس او... ووايي، نو خلک به يې تر کومې پورې وزغمي. تاسې د خوښۍ تر لاسه کولو لپاره د يو غر په لمنه، کوم سيند په غاړه، کوم ريستورانټ، چای خونه، سپنما، لايبرېري او يا کوم جومات کې ناست ياست او ناڅاپه مو يو شخص مخې ته راشي درسره احتساب پيل کړي، نو تر څومره پورې به خوښ پاتې شې!

زه تېرو ورځو کې خپلې لور سره يوې آيسکریم خونې ته ولاړم مور قابونه په لاس کې نيول چې يو ښاغلی د هوايي سفرونو په اړه د فتوي اخيستو لپاره را ورسېد، ما ورته په عاجزۍ سره عرض وکړ ((صاحب! زما لپاره د آيسکریم دا قاب د نړۍ له ټولو ډگرونو ډېر قيمتي دی، تاسې مهرباني وکړئ ما مې له خپلې دې څلور کلنې لور سره يو ځای خوشحاله پرېږدئ!!)) هغه ښاغلي خو خوله وړانه کړه او ولاړ، خو زما خوښي يې را ترخه کړه.

د خوښيو او زغم دې کوچنيو- کوچنيو شېبو ساتنه او خوندي کول په هر حال د رياستونو مسووليت دی، ولې؟! ځکه چې دا دواړه ټولنيز کلتور ته محتاج دي او دا کلتور رياستونه را ولاړوي او زېږوي. دا د

الله صلی الله عليه وسلم او صحابه وو ډلې پخپلو کې ووېشل شي، د کفر فتوی چې د موبایل له سیم څخه ارزانه او اسانه شي او جوماتونه چې د الله جل جلا له پر ځای ډلو ته منسوب شي نو کوم نېکمرغه به په اطمینان سره عبادت وکړي شي. په هېواد کې چې د خرو غوښې په ښکاره پلورل کېږي، پکورې، سمبوسې او کباب په موبل غوړو کې پخول کېږي. سبزيانې د گټرونو په اوبو- اوبه کېږي او ريستورانټونو او دوکانونو څخه مړې مېږي را وځي، نو د کوم بدمرغه خوراک به پوره شي او کله چې په هېواد کې د روزگار لارې چارې محدودې کړل شي، کارخانې بندې او پلور و پېر ځايونه مخ په ډېرېدو شي. کله چې په پټي او زراعت کې کورونه او مارکيټونه جوړ شي او دوه ميليونه خلکو په هېواد کې يوازې يو څو هغه يې مالیه ورکوي، نو خوشحالي به څنگه راشي؟ خلک خپلې اړتياوې څنگه پوره کړي، په داسې حال کې چې که زغم وي يا خوښي، دا دواړه له حکومتونو پرته ممکن نه دي او شيخ محمد بن راشد المختوم په دې مسووليت پوهېدو او اخيستو د نړۍ لومړنی واکمن دی او زه ددې شخص هونښياری ته سلام کوم.

بخښونکی خوراک و. پېنځم عنصر يې انساني اړيکي ول. تاسې چې تر هغه وخته پورې له هغو خلکو سره په اړيکه کې ونه اوسئ چې له مخې يې درته خوښي په برخه کېږي تر هغې خوشحاله کېدی نشئ او شپږم عنصر پکې خوشحالي وه، تاسې چې تر څو پورې خپل او خپلې کورنۍ اړتياوې تر سره نکړئ، تر هغې پورې نشئ خوشحالېدای. تاسې که دا شپږ عناصر پر مېز کېږدئ، نو تاسې ته به له اړيکو پرته نورو ټولو هغو کې د حکومت عمل او لاسوهنه تر لاسه شي. په ملک کې چې کله د شپې تر دولس-دولس بجو پورې بازار خلاص وي، په هېواد کې د شور خلاف کوم قانون نه وي، د لاوډسپيکرو، هارنډونو او ميوزک سيستم لپاره هېڅ کومه اخلاقي طرحه او قانون نه وي او چې په يخنۍ کې هيتري او گرمۍ کې پکې پکې نه چلېږي، نو کوم کافر به خوب پوره کړي شي!! په هېواد کې چې پارک، ميدان او جېم نه وي. د منزل او منډې لپاره خالي ځايونه نه وي او د سایکل ځغل ځايونه نه وي او نه جوړېږي، نو ورزش څنگه ممکن دی، په هېواد کې چې د الله جل جلا له، رسول

دوي لسيزې يوه چوکى

هغه معما چې لاهم ناحله پاتې ده؟

دکتر فرغان احمد توفیر

دا د شنونکیو چاره نه ده، دغه غوټه په تحلیل او ارزونه نشي پرانیستل کېدای، مبصرین یې پته نشي لگولی. د ټاګ شوگانو د بحث موضوع نه ده، دغه حقیقت رسنی نشي را برسېره کولی، میدیا یې تل ته د رسېدو مخه نشي موندلی.

دا د لبراتورونو اړوند کېس دی، ددې پته د وینې او غایطه موادو له لبراتورې کتنو را برسېره کېدلی شي.

دا چې ځینې چوکۍ سرینې لري، که د ځینو مقعدونو کمال دی چې له کلونو بلکې که د توکي مبالغې اجازه وي له لسيزو پر يوه چوکۍ یا مقام سرینې بلکې مېخ پاتې دي؟!!

هغه څه چې ځانته خوښوي باید نورو ته هم خوښ کړي. ددغې تجربې برکت دی چې نیمه درۍ واک اوس هم له ځان سره خوندي ساتي. پوښتنه دا ده چې له بهره د چوکيو او مقاماتو له ورود سره دغه سرینې په بهر کې له پيله پر چوکيو لگول شوی که پر چوکيو د قابضو ښاغليو له بهرنیو موادو

که داسې نه وي سوال نه پیدا کېږي چې یو څوک دې په عبوري، مؤقت، د یوه ولسمشر دوو دورو او د بل د کاري مودې تر پایه پر یوه چوکۍ او مقام سرینې یا مېخ پاتې وي. برابره خبره ده که سرینې وي که مېخ، هرومرو به بهرنی وي چې له قراره د

ښودلی. دا اوس چې اسد دانش په یوناني طبابت او درملو کې د خپل طبي اجتهاد له مخې پر ادلون بدلون د هغو قوت څو برابره زیات کړی دی، د خاکیشا مداري د مودو مجربه نسخه ننگولې ده. د خاکیشا چلېنچ دا و چې که چا یې ددغو درملو له کارونې په گین لاس «بلا مری» قات کړای شو په سکه رایج الوقت پنځه سوه افغانۍ نغده جایزه یې گټلې ده. دانش دغه جایزه پېنځو زرو او د کین پر ځای ښي لاس ته را لېږدولې ده.

ایلفي سرینې چې هېندارې، پلاستیک ان اوسپنې سره ښولې شي، په اړه یې مشهوره ده چې بله برخه به یې ماته شي، خو د ایلفي هغه به یې له ماتېدو خوندي وي، خو له دې ټولو سره د طبیعي پېښو او موسمي بدلونونو پر وړاندې یې مقاومت دومره کره نه دی ختلی، خو د چوکيو سرینې او مېخ له دې ټولو بلاگانو، آفتونو او ننگونو خوندي دی.

په دې وروستیو کې د کارپوهانو لخوا په دغه سرینې کې شوي ملاوت ته په اشارې یو څه ناباوري را منځته شوي، په دې مانا چې په ځینو مواردو کې لسيزې ته نه دی رسېدلی، خو د یو شمېر نورو په اند په دې کې د چوکۍ خاوند وضعیت رول او

جوړ خپل تولید دی؟! خپلې کارپوهان صمد بانې سرینې یادوي، یو شمېر نورو سرینې کمان یاد کړی چې ترکانانو د کرکیو- دروازو په جوړولو کې ترې کار اخیست، ځینې د کومې بلي مادې له گډولو دغه سرینې دومره مؤثر

اورېدو افغانستان تر اوسه د ستنې جوړېدو ظرفیت نه دی موندلی. ددغه سرینې یا مېخ د واردولو جواز او کرېډېټ د ازاد بازار په څېر د پخواني ولسمشر حامد کرزي کارنامه ده چې له ټولو دمخه یې خپله پیل کړه، ځکه چې مسلمان

تور او سپين صنعت

ارواښاد استاد عبدالجليل وچدي

هېواد د صنعتي کېدو د لومړنيو هڅو په مرحله کې په هېواد کې د لومړنيو کارخانو د جوړولو په وخت په بالأحصار کې د مطبعې ماشين په کار ولوبېد.

اهتمام چاپ او خپرېده، ميرزا د امير شېرعلي خان له وخت څخه مخکې يو ماهر خطاط و او د امير شير علي خان د واکمنۍ په وخت کې د ښې خطاطۍ او ليکوالۍ په وجه ده ته د جريدې او هم د مطبعې د اهتمام چارې وسپارل شوي. قاضي عبدالقادر پېښورۍ يوسفزی د دغه اخبار يو محرر و، چې اخبار ته يې مقالې ليکلې او هم يې له خارجي مطبوعاتو څخه مطالب ورته را ترجمه کول. د شمس النهار مسوول مدير معلوم نه و. د دويم کال د لسمې گڼې په څلورو ځايونو کې د ميرزا عبدالعلي نوم ليدل کېږي. چې په دې اخبار کې يې د يوه با صلاحيته او مقتدر سړي په حيث کار کاوه او د ده له نامه سره يوازې د مهمتم کلمه ليکل شوي ده.

د اخبار مهتمم د دغه اخبار د مرام څو ټکي په لاندې ډول ليکلي دي:

اقل العباد ميرزا عبدالعلي حسب الفرمايش احباب، اخبار صدق آثار مسمی به شمس النهار را در مطبع کابل جای نموده. اخبارات صدق آثار سيستان و روس وغيره حدودات را از دفاتر سر کار و الاتبار حاصل نموده درين اخبار درج نموده خواهد شد.... سعی درين خواهد بود که خبر بازاری و پوچ هرگز درين اخبار درج نگردهد...

مهربان دوستان، کرم فرمای مخلصان ميرزا عبدالعلي خان صاحب مهتمم مطبعه شمس النهار شهر کابل!

سلمه الله بعد از سلام مدعا اینکه از ابتدای دور عالم تا ايندم گاهي اخبار در ملک افغانستان جاری نگردیده بود بلکه اکثر مردم بالکل طریقه اجرای اخبار و سلیقه مهم آن هم نمیدانستند. الحال که از یمن عدالت بندگان اشرف والا امير صاحب بهادر در کابل صنعت اباد افغانستان گردیده. وضع و تشریف اهالی این دولت خداداد متوجه صنایع و کسب علوم گردیدند و از عرصه دو و نیم ماه اخبار پر بهار شمس النهار درج میگردند هم راست و صحیح و قرین قیاس معلوم میشوند... (۱۳) لکه چي د «سیر ژورنالیزم در افغانستان» لیکوال لیکي: د دې جريدې لیکونکی، مهتمم يو هېوادپال سړی و. او د شمس النهار په پاڼو کې دغه موضوع په ښه ډول راښکاره کېدلای شي. د بېلگې په توگه په يو مضمون کې يې ليکي دی چې د افغانستان خلک د پښې په کرلو کې ډېر تاوان کوي. دوی پښه کړي، مگر په خام ډول يې فرهنگستان په ارزانه بيه خرڅوي او بيا هغوی له همدغو موادو څخه رختونه او ټوکران جوړوي او بېرته يې په ډېر گرانه بيه خرڅوي.

شمس النهار خپل خبرونه د تاريخي پېښو په توگه ليکل. کله کله خو هغه ورڅخه ډېر اوږده شوي او بي خونده شوي دي. په داسې ليکنو کې له لوستونکي څخه اصلي ټکي ورک شوي دي. هغه وخت پوه نورو هېوادونو کې هم خبرونو همدا ډول ليکنه دود وه. په عمومي ډول د خبر ليکنې طرز د امريکا د کورنيو جگړو په جريان کې د هغه ځای د خبريالانو له خوا بدلون و موند او د سرچپه هرم بڼه يې غوره کړه. ... (نور بيا)

د يوه کتاب تړون دی: «هغو يتيمانو ته چې پلرونه يې ژوندي دي.» درېيمه درجه او درېيمو کې خوار هغه هم داسې يو ولايت دی چې د کرزي کابينه کې يې د ولسمشر د دويم مرستيال په گډون شپږ وزيران چې څلورو يې په وينه او خټه کې هم ورسره نغد شراکت درلود به نفس نفيس حضور درلود، ځکه خو ماته دغه قام هماغو يتيمانو ته ورته ښکاري چې پلرونه يې ژوندي دي، خو د يتيمۍ له څپېرو يې مخونه تک شنه دي.

د دمې او ځنډ يو لامل دا هم کېدای شي چې له سربښ شوي چوکۍ په پورته کولو کله ناکله د ځينو پوستکي په څوکۍ پورې نښتي پاتې شي، ځکه خو د زخمونو ملهم پټۍ ته څه موده استراحت اړين بلل کېږي.

د درېيمې درجې يا په دې کې د خوار ولايت عايد هغسې نه وي چې په کال دوو کې ترې منگول ډکه کړای شي، ځکه خو خس دوزيو ته هم اړتيا ليدل کېږي، يو له دې څخه د درېيمې درجې ولايت له محصولاتو لکه مينو د يوې کڅورې پر سر پښخه افغانۍ محصول چونگی دی. چونگی محصول د پا کستان زېږنده ده، که څه هم له څه مودې يې هلته د الغاء فرمان صادر شوی، خو افغانستان کې يې تجربه اوس هم بريالی پېژندل کېږي.

په شريعت کې راغلي که چا د نيکۍ تېره کېښوده نو تر قيامته چې څوک په دغه نيکۍ عمل کوي، په اجر او ثواب کې يې شريک دی او که چا د بدۍ تېره کېښوده تر قيامته يې د گناه برخه وال گڼل کېږي. د درېيمې درجې ولايت د مينو د هرې کڅورې د محصول چونگی برخليک د منې گل له مشاعرې پر دغه ولس تپل شوی، شونې ده د هغه بل ولايت د سنځل گل مشاعرې له امله دغسې يو محصول خلکو د پښو زولني نه وي گرځېدلی.

څرنگه چې درېيم گام د اصلي موقعيت په لور دی ځکه خو يې گټه يا غوراوی هغه ازموينه ده چې له دې دمخه يې په څومره مهارت د دوو مخکنيو بېکسه او ناکسه ولايتونو په فتحه کولو کې د خلکو غوښي په کومه وړتيا له هډوکو پوچې کړې او هډوکي په کوم هنر په بېخ شپېللي دي چې د ولسمشريزو ټاکنو کمپاين ته د غوښو پوچول او د هډوکو شپېلل له پخوا زيات اړين بلل کېږي، ځکه چې درېيم بانک هم په دغه ټس کې ډوب او کنگال شو.

د وردگو مينو، د لوگر سنځلو او د لغمان بادرنگو محصول چونگی وروستی هدف نه دی، وروستی د هغو سرحدې ولايتونو فتحه ده چې د گمرک او قاچاق بلا سرچينې په واک کې لري او زراعتي محصولات يې هم لکه جلعوزي د گمرکي او قاچاق عايد له لارې د سرو زرو له تول سره برابر خېژي. البته په يوه شرط چې خوستوال د جلعوزي گل مشاعرې له تېروتنې ځانونه وژغوري.

بدني وړتيا دخپله گڼل کېږي، همدې ته په گټو د نارينه وو په پرتله د ښځينه وو چانس ډېر ښودل شوی. په نوره نړۍ کې چې يو څوک يوه ټاکلي موده، لس يا پېنځلس کاله پر يوه چوکۍ يا مقام تېره کړي، د سرکاري اعزاز وړ گرځول کېږي، که څه هم په دغسې هېوادو کې له ملکې، پاچا يا دوو انتخابي دورو ولسمشر او صدر اعظم پر يوه چوکۍ څوک دومره موده قايم او دايم نشي پاتېدلی.

افغانستان کې د يوې ځانگړې ادارې پر آغلي مشرې سربېره څلورو مرستيال وزيرانو، پښځو واليانو، دريو وزيرانو، گڼو سفيرانو، د ځانگړيو بنسټونو، يو شمېر نورو لوړ پوړيو چارواکيو دغسې ريكارډ مات او له سره ټينگ کړی دی. پدې کې داسې يوه څېره هم ليدل کېږي چې د طالبانو حکومت کې يې هم د معينيتونو او مقاماتو له مزو او خوندونو خپله لمن، څولۍ، جېبونه، بډه او پلو ډک ساتلي دي. اصلي مسابقه او سيالي د همدغو دوو تنو تر منځ ده چې يوې يې د طالبانو له سقوط وروسته موده پر يوه چوکۍ مخ او پر يوه مقام سربښ تېره کړي او بل يې عين د طالبانو له حاکميت څخه د معينيتونو لړۍ دا دی موفقانه تر وزارت ورسوله.

طالبان نور څه غواړي چې د حاکميت معين يې په ډموکراتيکه کچه وزارت ته ورسېد، له دې بله ستره لاسته راوړنه بله څه کېدای شي؟!

ددغې پرمختيا مهم اړخ دا دی چې جنډر يا جنسيت په مساوي کچه پامور گرځېدلی، ځکه دغه لاسته راوړنه ښايي د سولې او مذاکراتو قرباني نشي، له دغسې يوې کتنې دغه معما هم حل کېدای شي چې له دوی څخه چا له څه ډول سربښ يا مېخ کار اخيستی؟!

له داسې والي به مو هرومرو اورېدلي وي چې درې ولايته يې په لنډه وقفه يا دمه وهلي، د ځنډ او دمې موخه په حقيقت کې هغه استراحت ته پام کې نيول شوی چې د نوي ولايت په فتحه کې د ستراتيژي يا ټاکتيک خورو ورو اجزاوو را ټولولو ته اړين پېژندل کېږي.

ددې لپاره يو سيستم په اتومات يا ډيجيټلي کچه فعال دی، داسې چې لومړی يو څوک تر غور په را نيولو، د درېيمې درجې، بلکې په درېيمه کې هم د خوار او ناکسه ولايت واگي يا برخليک په لاس ورکړي او داسې يو څوک چې تر دې دمه يې د دوو خرو د ورېشو بېلولو کې هم گونډه وهلي، د والي پر چوکۍ د همدغه ناکسه ولايت پر ژوند او برخليک مسلط کړی، گويا دغه ولايت او ولس نوي نابنده والي ته د تېرېنگ لپاره په پام کې نيول شوی، څرنگه چې نوی نابنده نايي يې د يتيم پر سر زده کوي. دی هم پر دغسې يتيمو خلکو او ولايت د خپلې قصابۍ تجربه، د چور-تالان مهارتونه او د لاس صفايي چمونه پاخه او پر دېره مارۍ خپلې سترگې نورې هم سرې کړای شي.

څوڪ د پوښتنې نشته!

او خلک د تور کاروبار پيسې د وزارت خزانې په خدمت کې وړاندې کړي)).
چندمېرم په اثبات کې سينه وڅوڅوله، ويې ويل: ((هو! دا خبره هم وضاحت طلبه ده. زما وړاندیز دی چې خلکو ته تر ۳۱ دسمبر ۹۷ پورې وخت وټاکل شي. دې موده کې چې کومو خلکو له دې پروسې څخه گټه پورته کړه، بڼه، کنه په غبرگون کې به که له لومړۍ جنورۍ ۱۹۹۸م څخه هر چا سره تور کاروبار رسوا شو هغه به په عين موقع نيول کيږي او د بند سزا به ور ته ورکول کيږي، ټول همدومره وو)).

چندمېرم ټيټ شو، له ټولو يې مننه وکړه او کېناست. او بيا د کابينې غونډې پای ته رسيدو سره سم په هند کې د (Uolantory Disscluser of Income UDIS) (Skeem) اعلان وشو. رشوت خورو، مخدره موادو او نشه يي توکيو پلورونکيو، غلو او... ته تر ۳۱ دسمبر پورې وخت ورکړل شو. په ټول هيواد کې يې خپل مراکز جوړ کړل چې هلته خلک د تورو کاروباريانو په اړه خبر او راپور ورکړي او بيا له دې وروسته د ورځپاڼو رپورټرانو وليدل.

د تور بازار او کاروبار خلک درې درې ساعته په کتار کې ودریدل پيسې يې جمعه کولې تر دې چې د ۳ جنورۍ ۱۹۹۸م پورې له حساب سره سم په حکومتي خزانه کې نږدې ۷۰ اربه روپۍ جمعه شوي. د چندمېرم د وړاندوينې له مخې يو کرب ۶۳ اربه ۳ کروړه ۳۳ لکه روپۍ له بوجيو را ووتې ملي اقتصادي دايږې ته ننوتې چې په دې پيسو به کاروبار کېږي، بې روزگاري به له منځه ولاړه شي. روپۍ به له يو لاس څخه بل لاس ته ځي او د هند د اقتصادي پرمختگ منزل به لا چټک شي. په دې ډول چندمېرم د هند په ورځپاڼو کې د هند د اقتصادي تاريخ اتل ونومول شو، خو دلته هېڅوک د پوښتنې نشته!!!

له پټو اکاونټونو، غلې کړل شويو پيسو او بوجيو څخه په را وتو سرکولېشن ته راشي او...)).
يو دم يو غړی پورته شو، ټيټ شو صدر اعظم څخه يې اجازه وغوښته او بيا يې چندمېرم ته په تېزه لهجه وويل: ((خو وزير صاحب، تاسې په دومره وثوق سره د ریکورې دعوه څنگه کولی شئ؟!)).

چندمېرم سترگې پټې کړې د يوگايانو په څېر يې اوږده ساه واخيسته او بيا يې کرار کرار ساه وپېسته، ويې ويل: ((زه همدې لوري ته زاخم)). زه فکر کوم که مور همدا نن په ټول هند کې اعلان وکړو. چا سره چې څومره تور کاروبار او بازار دی، هغه دې ښکاره کړي، هغوی څخه دې ۳۰ سلمه حکومت ته ورکړي، ماليې وزارت ته دې وسپاري او پاتې ۷۰ سلمه دې په کاروبار کې ولگوي هغوی به هم خوشحاله شي او سرکار به هم مطمئن شي)).
بل وزير وپوښتل: ((خو پدې سره به سرکار ته څومره پيسې تر لاسه شي؟!)).

چندمېرم په اطمینان ځواب ورکړ: ((مور په ډېرې اسانۍ سره له ۴۰ تر ۷۰ اربه روپيو پورې تر لاسه کولی شو!)).

يو بل وزير ودرېد، د ويلو اجازه يې واخيسته او بيا يې چندمېرم مخاطب کړ، ويې ويل: ((تا خو ويل هېواد کې ۵ کربه روپۍ د ځمکې لاندې دي، خو تر لاسه کېږي يوازې پاو کم دوه کربه؟)) چندمېرم بيا په غور کې لاس وواژه او صدر اعظم يې متوجه کړ، ويې ويل: ((زما له مطالعې سره سم دې پروسې څخه يوازې همدومره روپۍ را وتلی شي، ځکه د هند دننه يوازې دوه کربه روپۍ پټې دي. پاتې ۳ کربه له هېواده بهر په سيکرېټ اکاونټونو کې پرتې دي. د هغو تر لاسه کولو لپاره به کوم بل وخت، کوم بل سکیم جوړ کړو)).
صدراعظم سينه وښوروله او بيا يې هغه مخاطب کړ، ويې ويل: ((خو ښاغلی وزير! ددې څه ثبوت دی چې مور ددې سکیم اعلان وکړو

دا بنيادي د ۱۹۹۷م جون خبره ده. هند ته د خپل اقتصادي پوزيشن سنډالوني لپاره د ۵۰ اربه روپو اړتيا شوه. د کابينې غونډه وشوه، يو وزير له IMF څخه د لنډې مودې لپاره د پور اخيستنې مشوره ورکړه. بل وزير د ملي املاکو پلورنې له ادرسه تر لاسه شويو روپيو وړاندیز وکړ. درېيم وويل. ولې له يو ((ورور)) هېواد څخه د څو مياشتو پور وانځلو؟! د څلورم مشوره عجيبه وه، ويل يې، مور به په همدې هند کې له کوم لوی صنعت کار څخه پيسې واخلو، په کال، شپږو مياشتو کې به يې بېرته ورکړو. لا د نظرياتو او وړاندیزونو لړۍ روانه وه چې د هند د ماليې وزير چندمېرم ودرېد، له صدر اعظم څخه يې د خبرو اجازه وغوښته او بيا يې د کابينې غړي مخاطب کړل ويل يې: ((ښاغلیو او آغلیو! که زه ډرته تر دې هم څو برابره ډېرو پيسو تر لاسه کولو طريقه وښاييم چې نه به يې په اينده کې بېرته ورکوو او نه پرې سوډ ورکول راځي، نو...)) ټولو په بې صبرۍ سره وويل: ((هو! هو! ووايئ!)).

چندمېرم د عادت له مخې د غور په سر لاس تېر کړ او بيا يې پيل وکړ: ((ښاغلیو زما د مطالعې له مخې دا وخت په هند کې نږدې ۵ کربه روپۍ د تور بازار په شکل کې شته دی چې نه يې هندي حکومت کارولی شي او نه يې هم هغه خلک چې په ولکه کې يې دا پيسې دي، که مور کوم داسې سکیم او پروسه وړاندې کړو چې له مخې يې دا ۵ کربه روپۍ جايز شکل غوره کړي، نو به دوه گټې شوي وي)).

هغه د يوې شېبې لپاره تم شو د برخه والو په څېرو يې نظر وگرځاوه په نامه يې لاسونه وتړل او بيا يې وويل: ((دوه گټې به وشي، يو خو به حکومت ته د ماليې په صورت کې له ۴ زره نيولې تر ۷ زره کروړه روپۍ تر لاسه شي بله دا چې يو کرب ۶۳ اربه ۳ کروړه او ۳۳ لکه روپۍ به

عزيزانو د وزيرو مسيدو غيورو مشرانو!
السلام عليكم و رحمة الله و برکاته

ستاسې مېرانه او شجاعت د خپلواکۍ په جگړو کې ماته څرگند دی. نن بيا د گټنې تاريخي شېبې دي، مور تاسې ته هماغسې غيرت او مسووليت را په غاړه دی.

اعليحضرت غازي امان الله خان د يوه سارق او قاطع الطريق له لاسه له سلطنت بې برخې شو چې له امله يې د وطن هره برخه د بې اتفاقی په اور کې سوځېږي. افغاني ننگ او غيرت له مور ټولو څخه دا تقاضا کوي چې په اتحاد او اتفاق سره وطن او ملت ته له وړانې فتنې څخه نجات ورکړو.

والسلام
محمد نادر

د لوی اختر په اړه د افغانستان د سوله ییز بدلون بنسټ د مشر فاروق اعظم پیغام

د لوی اختر په اړه د پیر فضل الله تائب قادري مومند، د روحاني شخصیت ارواښاد کان مولوي صیب ځایناستي پیغام

الله تعالی دې وکړي چې دا لوی اختر د سولې له نېکمرغۍ سره راشي، پدې هیله چې د اختر د خوشحالیو او پرکتونو تر څنگ د سولې له خوند او د سولې له ژونده برخمن شو.

سردار محمد همدرد / د دارالانشاء رییس

لوی اختر مو بختور ، جونه او قربانی مو قبولي شه. پدې هیله چې دا اختر په هېواد کې د سولې د راتلو او له غمیزو د ولس د وتو پیلامه شي.

دیني ارزښتونه باید د واک په منډه کې د کمپاین پښو ته تپت نگرای شي

څه فرمای علمای کرام دین، و مفتیان عظام شروع متین اسلام په جواز او عدم جواز د دي کې چې قرآنکریم ټاکیزه نښه گرځېدلی شي!

شهرت نکمال

شهید عزیز الرحمن الفت چې د دموکراسۍ لسیزې په آزادو خپرونو کې فعال نقش درلود، په افغان ملي جریده کې یې (دین را از خدمت ارتجاع و استبداد نجات داد) لور سرلیک لاندې یوه افلاکي لیکنه راغلې چې سیاست، سیاسي موخو او گټو ته یې د دیني ارزښتونو د استخدام یو تحقیقي مستند وړاندې کړی او د دربار له چوپړ یې د

ملايانو او دین د ژغورنې لخواه ښودلې ده. په دغه لیکنه کې د دغه چوپړ خطرناکه پایلې او په اوږده مهال کې ټولنیز او سیاسي زیانونه په گوته شوي، چې ناوړه عواقب یې اوس صور د سر په سترگو لیدلی او لایې گورو.

د پاکستان په پارلماني ټاکنو کې جماعت اسلامي «کتاب» خپله ټاکنیزه نښه گرځولې وه، که څه هم ظاهر نه په کتو، ترلې کتاب پرېښېده خو نقشه او انځور یې قرآنکریم ته ورته گرځولی و، بین المشرق او بادي النظر کې داسې ښودل کېده، بلکې تبلیغ کېده چې کتاب گڼې فرانکریم دی. دا هغه هڅه ده چې دین یې سیاست ته د استخدام په شر اړولی او دیني مقدمات یې د خپلو سیاسي او کمپاینی موخو لپاره د سیاست او اقتدار پښو

ته توت کړی دی. هماغه وه چې په محکمه کې د کتاب په بڼه د جماعت ټاکنیزه نښه له حقوقي او قانوني اړخ چیلنج کړای شوه او محکمې د جماعت لپاره دغه نښه ممنوع وگرځوله.

لوړه یادونه د دې لپاره ده چې د ټاکنو کمسیون، دولت چورولکي یا په بله وینا د محمد اشرف غني ټیم ته کتاب نه بلکې په رجیل کې پرائستي فرانکریم ټاکنیزه نښه په توگه منظور کړی دی.

دا هغه نارېخي تیر ایستنی ته ورته ده چې د هند په ویش کې یې د پښتنو د ویش د توطیې پلي کولو ته په ټولپوښتنه کې یوې خوا ته فرانکریم او بلې په د هندوانو مذهبي کتاب ایښی و، د همدغه توطیې له امله وه چې پښتانه اود لوی افغانستان سیمې پر پاکستان پورې وتړل

اختر د ټولو بختور شه

ioqglobal

- Internet Services Through Fiber Optic
- Wireless Communication Solutions
- Wired and Wireless Backbone Solutions
- Data Center Engineering and Design
- IT Infrastructure Solutions
- Security Solutions
- Storage Solutions
- High-Availability Solutions
- Software Solutions and Software Systems
- Web-based Information Solutions

House No.103, Hajeeb Street in Sharpeh Park Road, Kabul Afghanistan
003 00 20 22 00 21 - 4 | info@ioqglobal.com | www.ioqglobal.com

ORZALA NATURALS اورځلا طبیعی
(افغانی، طبیعی کپهای)

اختر مو نېکمرغه

اوربند ستاسې د ټاکنیزو کمپاینونو تبلیغات په ور بیه خپروي

Between Street 2, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 800, 801, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809, 810, 811, 812, 813, 814, 815, 816, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 824, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 838, 839, 840, 841, 842, 843, 844, 845, 846, 847, 848, 849, 850, 851, 852, 853, 854, 855, 856, 857, 858, 859, 860, 861, 862, 863, 864, 865, 866, 867, 868, 869, 870, 871, 872, 873, 874, 875, 876, 877, 878, 879, 880, 881, 882, 883, 884, 885, 886, 887, 888, 889, 890, 891, 892, 893, 894, 895, 896, 897, 898, 899, 900, 901, 902, 903, 904, 905, 906, 907, 908, 909, 910, 911, 912, 913, 914, 915, 916, 917, 918, 919, 920, 921, 922, 923, 924, 925, 926, 927, 928, 929, 930, 931, 932, 933, 934, 935, 936, 937, 938, 939, 940, 941, 942, 943, 944, 945, 946, 947, 948, 949, 950, 951, 952, 953, 954, 955, 956, 957, 958, 959, 960, 961, 962, 963, 964, 965, 966, 967, 968, 969, 970, 971, 972, 973, 974, 975, 976, 977, 978, 979, 980, 981, 982, 983, 984, 985, 986, 987, 988, 989, 990, 991, 992, 993, 994, 995, 996, 997, 998, 999, 1000

دانش فرهنگي مرکز - لغمان

په لغمان کې د مجهز (الفت عامه کتابتون) لرونکی دانش فرهنگي مرکز چې تل یې د هېواد په فرهنگي، ادبي او علمي برخه کې د علم مینه والو ته غونډې، سیمینارونه او علمي یخونه جوړ کړي دي، ستاسې لپاره جوړ شوی او ستاسې په مرستو به چلېږي...

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**